

Türkiye Sosyal Güvenilir (Hesap Verebilir) Tıp Fakültesi Belirleyicileri Ulusal Belgesi

1

Tıp Eğitimi Programlarını Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği

2019

www.tepdad.org.tr

Tıp Eğitimi Programlarını Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği Sosyal Güvenirlik Çalışma Grubu:

Prof. Dr. İskender SAYEK

Prof. Dr. Sevgi TURAN

Prof. Dr. Zeynep BAYKAN

Doç. Dr. Hilal BATI

Doç. Dr. Meral DEMİRÖREN

2

ÖNSÖZ

Temel hedefi, toplumun sağlık sorunlarını bilen, sağlığı koruyan ve geliştiren “iyi hekim” yetiştirmek olan tıp fakültelerinin sosyal yükümlülükleri son dönemde yoğun olarak tartışılmaktadır. Tıp fakültelerinin sosyal yükümlülükleri üç düzeyde tanımlanmaktadır; sosyal sorumluluk, sosyal duyarlılık ve sosyal güvenilirlik. Sosyal güvenilirlik (hesap verebilirlik) bu düzeylerin en üst basamağıdır. Sosyal güvenilir bir tıp fakültesi, eğitim, araştırma ve hizmet etkinliklerini toplumun sağlık gereksinimleri doğrultusunda planlamalı, uygulamalı ve ilgili taraflarla çalışarak bunların toplum için geçerli, yüksek nitelikli eşit ve maliyet etkin sonuçlar verdiğini göstermelidir.

Türkiye için belirlenen “Sosyal güvenilir (hesap verebilir) tıp fakültesi belirleyicileri tıp fakültelerine kılavuz olacak ve mezunlarına toplumun mevcut ve gelecekteki sağlık gereksinimlerini karşılayacak düzeyde eğitim vermesini sağlayacaktır. Önergeler şeklinde olan bu ölçütler aynı zamanda Türkiye’de yürütülen tıp eğitimi programlarının akreditasyonunda kullanılan standartların geliştirilmesi ve güncellenmesine katkı sağlayacaktır.

Bu çalışmanın gerçekleşmesine katılan ve katkı sağlayan herkese şükranlarımı sunarım.

Prof. Dr. İskender Sayek
Tıp Eğitimi Programlarını Değerlendirme ve
Akreditasyon Derneği

Tıp Fakültelerinde Sosyal Güvenirlik (Hesap verebilirlik)

Tıp eğitiminin temel amacı, toplumun sağlık sorunlarını bilen, en etkili şekilde ele alabilen, sağlığı koruyan ve geliştiren “iyi hekim”ler yetiştirmektir. Ortak kabul, mezunlara iyi tanımlanmış bir dizi yetkinliği kazandırmak için tıp eğitiminin planlanması gerektiğidir. Bu yetkinlikler, toplumun temel sağlık gereksinimlerini ele almalı ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından “sadece hastalık ya da sakatlık olmaması durumu değil, fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden tam bir iyilik hali” olarak belirlenen sağlık tanımı ile uyumlu olmalıdır (1). Bununla birlikte dünyada mevcut sağlık kaynakları ile insanların gereksinimleri arasında büyük bir boşluk olduğu görülmektedir. Tıp eğitimi geleneksel olarak hastalıkların tanı ve tedavisine, toplum yönelimli yaklaşımlardan daha çok odaklanmış ve bu odaklanma bugünün sağlık sisteminde uzmanlık odaklı modele neden olmuştur. Artan uzmanlaşma ve tıbbi gelişmelere karşın sağlıkta eşitsizlikler halen devam etmekte ve mezunlarla gereksinim duyulan sağlık hizmetleri boşluğunun doldurulması önemli bir sorun olmaya devam etmektedir (1, 2). Bu eşitsizlikler artan kronik hastalık yükü ile birleştiğinde, tıp eğitiminde güvenirlilik (hesap verebilirlik) ve sağlığın sosyal belirleyicileri üzerine vurgu yapılmasına neden olmuştur (2). Sağlığın sosyal belirleyicilerine eleştirel bakış, hastalıklar ve sağlık sorunlarının nedenselliği çözümlenmeden tedavi edilmesinin olumsuz sonuçlarını ortaya çıkarmıştır. Bu durum, yirmi birinci yüzyılın başlangıcında, girişimlerin toplumsal hesap verebilirlik bağlamında şekillenmeye başlamasına neden olmuştur (3). Boelen ve Heck, 1995 yılında DSÖ için sosyal güvenirlilik kavramını şu şekilde geliştirmiş ve tanımlamıştır:

Sosyal güvenirlilik, tıp fakültesinin eğitim, araştırma ve hizmet faaliyetlerini hizmet ettiği toplumun, bölgenin veya ulusun öncelikli sağlık sorunlarına cevap verecek şekilde yöneltme yükümlülüğüdür. Öncelikli sağlık sorunları, hükümetler, sağlık kuruluşları, sağlık çalışanları ve kamu tarafından ortaklaşa belirlenmelidir (4, 5, 6, 7). Bu tanım, tıp fakültelerinin yalnızca sağlık sisteminin iyileştirilmesi değil, aynı zamanda kendi toplumlarında çalışacak bilgi ve beceride mezunlar yetiştirmesi gerektiğini ve insanların sağlığı üzerinde olumlu bir etki oluşturmalarını da vurgulamaktadır.

Tıp fakültelerinin sosyal yükümlükleri sosyal sorumluluk, sosyal duyarlılık ve sosyal güvenirlilik olarak üç düzeyde tanımlanmaktadır. Bu kavramlar, fakültenin sosyal yükümlülüğüne atıfta bulunmak için genellikle eş anlamlı olarak kullanılmıştır. Ancak gerçekte, üç farklı ve özel anlamı vardır. Sosyal güvenirlilik (hesap verebilirlik) bu düzeylerin en üst basamağıdır. Sosyal sorumluluk, kurumun toplumla ilgili görev bilincini ifade eder. Sosyal sorumlu fakülte, toplumun ihtiyaçlarına cevap verecek görevlerinin olduğunun farkındadır. Toplumun sağlık hizmetlerini tanımlamada rol oynadığını kabul eder. Eğitiminde, halk sağlığı politikalarının ve sağlık belirleyicilerinin anlatıldığı derslere bu durumu yansıtır (3, 8). Sosyal duyarlı fakülte, eğitim, araştırma ve hizmet faaliyetlerini yönlendirerek toplumun öncelikli sağlık ihtiyaçlarına cevap verici eylemler yapar (3). Fakülte, insanların sağlık sorunlarını ele alan belirli yetkinliklere odaklanır. Sosyal duyarlılığın pratik ya da eğitsel açıdan yansımaları, toplum içinde öğrenim gören öğrenciler, sağlıkla ilgili toplum faaliyetlerini gözlemlemeyen ya da katılan öğrenciler olarak görülür (3). Sosyal güvenilir fakülte, ihtiyaçlara cevap vermenin ötesine geçerek toplumun sağlıkla ilgili gereksinimlerini öngörür ve eğitim programlarını bunlara uyarlamak için toplum ve temel paydaşlarıyla birlikte çalışır (5). Fakülte yaptığı bu eylemlerle mezunların sunduğu hizmet, sağlık sistemi performansı ve nüfusun sağlık durumu üzerine istenen etkiyi yani eylemlerin nasıl etki yarattığını ve sonuçlara nasıl yansıdığını gösteren ölçütlerle birlikte elde etme şansına sahiptir (3). Sosyal güvenilir (hesap verebilir) fakülte, sağlık için insan kaynaklarının uygun planlamasını ve mezunların uygun donanımla çalışma ortamlarına yerleştirilmesini sağlamayı taahhüt eder (8).

Sosyal yükümlülüğün üç düzeyi arasındaki ilişki Tablo 1’de gösterilmiştir (1, 9).

	Sosyal Yükümlülük Düzeyleri		
	Sorumluluk	Duyarlılık	Güvenirlilik
Sosyal gereksinimlerin belirlenmesi	Dolaylı	Açıkça	Katılımlı
Kurumsal hedefler	Fakülte tanımlar	Veriler üzerinden belirlenir	Toplumla birlikte tanımlanır
Eğitim programı	Toplum yönelimli	Topluma dayalı	Bağlamsal
Mezunların niteliği	İyi pratisyen	Profesyonellik kriterlerini sağlayan	Sağlık sistemi değiştirici
Değerlendirme odağı	Süreç	Çıktı/kazanım	Etki
Değerlendiriciler	İç	Dış	Sağlık bileşenleri

Tablo 1: Sosyal yükümlülük düzeyleri (1,9)

Bir tıp eğitimi programının insanların sağlığı üzerindeki etkisini sorgulayan iki temel soru vardır; tıp eğitiminin sağlık üzerindeki etkisi artabilir mi ve sosyal güvenirlilik (hesap verebilirlik) ölçülebilir mi? Bu sorulara verilen cevapların doyuruculuğu tıp eğitiminde mükemmelliğin de güvencesi olacaktır. Eğer sağlık; politik, ekonomik, kültürel, çevresel, sosyal ve sağlık müdahalelerinin birleşiminin bir sonucuysa, sağlık üzerindeki etki bu müdahaleler üzerinde uyumlu bir eylemle optimize edilmelidir. Ayrıca, sosyal güvenirlilik, toplumların sağlık hizmeti sunumunda nitelik, hakkaniyet, uygunluk ve etkililik açısından önemli gördüğü değerlere güçlü bir bağlılık anlamına da gelir. Tıp fakülteleri ve tıp eğitimi programları bu değerlere dolaylı olarak bağlı olabilirler ancak bunlara yönelik hizmetlerin daha iyi kavranması için her birinin net olarak algılanması gerekir. Sağlık hizmetlerinde nitelik, bir hastanın veya vatandaşın gereksinimlerini kapsamlı bir şekilde karşılamak için en uygun ve koordine müdahalelerin olduğu kişi merkezli bir bakım anlamına gelir. Eşitlik, bir toplumdaki her bireye temel sağlık hizmetlerinden yararlanma fırsatının verilmesidir. En yaygın ve acil sağlık sorunlarına, toplumdaki en savunmasız bireylere ve gruplara öncelik verildiğinde sağlık hizmet sunumunda uygunluk söz konusu olur. Mevcut kaynaklar hem bireyler hem de toplum yararına en iyi şekilde kullanıldığında ise etkinlik sağlanır. Bir tıp fakültesi ve bir tıp eğitimi programı, bu değerlerin geliştirilmesine katkıda bulunmak için, sağlık sistemindeki temel paydaşları ile güvenilir ortaklıklar oluşturmalıdır (9).

Eğer tıp eğitiminin sosyal güvenirliliği retorik (etkileyici ve ikna edici olmakla beraber içtenlikten veya anlamlı içerikten yoksun lisan) bir idealden daha fazlası olacaksa, ölçülebilir sonuçlara yol açmalı, aynı zamanda hem toplumsal düzeyde gözlenebilmeli hem de mezunlara ve eğitimcilerin tutumlarına yansımalıdır (10). Bazı akreditasyon sistemleri, sosyal hesap verebilirliğe ya da önemli yönlerine dikkat edilmesini sağlasa da ne yazık ki çok sayıda tıp fakültesi henüz akreditasyon süreci yaşamamıştır. Tıp eğitimi programlarının fakültede yürütülen bölümüne odaklanan standartlar çerçevesinde yapılan değerlendirme, tıp fakültelerinin sosyal hesap verebilirliğini ele almakta yetersiz kalmaktadır (8).

Sosyal güvenirlilik (hesap verebilirlik); DSÖ, Sosyal Sorumluluk için Küresel Uzlaşma girişimi, AMEE, LCME, WFME gibi yapılar tarafından geliştirilen ya da önerilen modellerle değerlendirilebilmektedir (1, 5, 8, 10).

Sonuç olarak; tıp fakülteleri, sağlık sistemlerine göre toplumun öncelikli sağlık gereksinimleri ve sorunları ile başedecek mezunları planlar, eğitir ve onlardan yararlanma potansiyelini artırır, tıp eğitiminde mükemmellik elde edebilir. Tıp fakülteleri sürdürülebilir mükemmelliği sağlık politikası hazırlayan kurumlar, sağlık hizmeti kuruluşları, sağlık sigortası programları, meslek örgütleri, diğer sağlık meslek okulları ve toplum temsilcileri gibi temel sağlık aktörleri ile etkin ortaklıklar yaparak sağlayabilir.

Tıp fakültelerinin sosyal hesap verebilirliğini değerlendirmek için ölçütler geliştirilmelidir. Değerlendirme ve akreditasyon sistemleri mevcut standartlara uyum sağlamak için yeniden gözden geçirilmeli, sonuçları ve toplum üzerindeki etkileri ile ilgili yeni standartlar içermelidir (9).

Türkiye Sosyal Güvenilir Tıp Fakültesi Belirleyicileri Çalışması

Amaç

Türkiye’deki tıp fakültelerinin sosyal güvenilirlik kapasitelerini geliştirmelerine destek sağlamak amacıyla Tıp Eğitimi Programlarını Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (TEPDAD) tarafından ilgili tarafların katılımı ile “Sosyal Güvenilir Tıp Fakültesi Belirleyicileri”nin geliştirilmesidir.

Yöntem

Türkiye Sosyal Güvenilir Tıp Fakültesi Belirleyicileri Çalışması iki aşamada tamamlanmıştır:

1. Aşama: Uzman görüşleri ile Türkiye’de “Sosyal Güvenilir Tıp Fakültesi Belirleyicileri” geliştirilmiştir.

Çalışmanın bu aşamasında Delphi tekniği kullanılarak uzman görüşleri ile “sosyal güvenilir tıp fakültesi belirleyicileri” geliştirilmiştir.

Delphi Tekniği; politika geliştirmek, olayları ve eğilimleri kestirmek ve standartlar oluşturmak için uzmanlık gerektiren nitelikli bilgiye ihtiyaç duyulduğunda, bir problem durumunun çözümünde söz sahibi olan kişilerin bakış açılarının belirlenmesi ve farklılık durumunda uzlaşma (consensus) sağlama aracı olarak kullanılabilir (11). Bu teknikte konu uzmanlarının birbirleri ile yüz yüze gelmeden ve bağımsız olarak görüşleri alınır ve uzmanların görüşlerinden ortak görüşler çıkarılmaya çalışılır. Ortak görüşleri belirleyebilmek için bu süreç en az üç tur tekrar edilir.

Çalışmada Delphi tekniği aşağıda tanımlanan aşamalarda uygulanmıştır:

1. Delphi çalışmasını yürütmek üzere bir çalışma grubu oluşturulması:

UTEAK çalışanları arasından beş kişiden oluşan bir çalışma grubu oluşturulmuştur.

2. Uzman grubun belirlenmesi:

Çalışma kapsamında tıp eğitiminde karar vericiler, tıp eğiticileri, ilgili meslek örgütleri, tıp eğitiminde öz-değerlendirme ve akreditasyon süreçlerinde deneyimi olan kişiler “uzman” olarak tanımlanmıştır. Bu doğrultuda, aşağıdaki meslek örgütleri ve kurum/kişilere davet mektubu gönderilmiştir:

- Tıp fakülteleri: Mezun vermiş ve mezuniyet öncesi tıp eğitimi programı akredite olan tıp fakültelerinden;
 - o Tıp fakülteleri yöneticileri: Dekan veya eğitimden sorumlu dekan yardımcısı
 - o Tıp Eğitimi Anabilim Dalı öğretim üyeleri
- Tıp Eğitimi Programlarını Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (TEPDAD)
- TEPDAD öğrenci grubu
- Uzmanlık dernekleri temsilcileri
 - o Halk Sağlığı Uzmanları Derneği
 - o Türkiye Aile Hekimleri Uzmanlık Derneği
- Türk Tabipler Birliği ilgili çalışma grupları temsilcileri

- Birinci basamak hekim temsilcisi

Yukarıda belirtilen kurumlara/kişilere gönderilen davet mektubuna yanıt vererek çalışmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden 77 uzman çalışma kapsamına alınmıştır. Uzman görüşleri birbirini takip eden üç turda toplanmıştır.

3. İlk tur Delphi anketinin hazırlanması ve test edilmesi:

Çalışmanın ilk turunda uzman gruba yöneltmek üzere açık uçlu üç soru hazırlanmıştır. Pilot uygulama /deneme amacıyla sorular uzman paneli ve çalışma grubu dışındaki 5 TEPDAD üyesine gönderilerek, görüş ve önerileri alınmıştır. Bu turda yönlendirilen sorular şunlardır:

- Bir tıp fakültesi, tıp eğitim programı ile toplumun gelecekteki sağlık sorunlarına ve gereksinimlerine yanıt verebilme kapasitesini nasıl geliştirebilir?
- Bu kapasite, öz-değerlendirme ve akran değerlendirme için akreditasyon sistemlerinin kullanımını da içerecek şekilde nasıl genişletilebilir ve geliştirebilir?
- Fakültenin bu kapasiteyi geliştirmeye yönelik gerçekleştirdikleri nasıl değerlendirilmelidir?

4. İlk tur anketin uzman gruba gönderilmesi ve anket yanıtlarının analiz edilmesi:

Anket gönderilen uzmanların 61'i ilk turdaki soruları yanıtlamış ve çalışmaya 61 uzman ile devam edilmiştir (Ek 1). Açık uçlu yanıtlar kodlanarak içerik analiz yapılmıştır:

- Veri dosyası bütün olarak tüm araştırmacılar tarafından bağımsız olarak okunmuş, tartışma ve uzlaşısı yoluyla kod listesi (60 kod) oluşturmuştur.
- Araştırmacılar daha sonra bir araya gelerek kodlama ve temalar için uzlaşısı sağlamış ve sosyal güvenilir bir tıp fakültesini tanımlayan 116 önerme geliştirilmiştir.

5. İkinci tur anketin uzman gruba gönderilmesi ve yanıtların analiz edilmesi:

İlk tur sonucunda oluşturulan önermeler uzman gruba gönderilmiş, her bir önermeye katılım durumlarını ve varsa önerme ile ilgili düzeltme önerilerini belirtmeleri istenmiştir. Uzman grubun önerme ile ilgili önerileri analiz edilerek beş ana temada 65 önermeden oluşan bir liste oluşturulmuştur.

6. Üçüncü tur anketin uzman gruba gönderilmesi ve anket yanıtlarının analiz edilmesi:

İkinci tur sonucunda oluşturulan sosyal güvenilirlik belirleyicileri uzman gruba gönderilerek, belirleyicileri temalarla birlikte yeniden gözden geçirmeleri istenmiştir. Uzman grubun yanıtları ve tema önerileri incelenmiş, çoğunluğun (%80 ve üzeri) uzlaşısı gösterdiği önermeler belirlenmiş, öneriler doğrultusunda önermelere son şekli verilmiş ve tema ile ilgili açıklamalar hazırlanmıştır.

Türkiye Sosyal Güvenilir Tıp Fakültesinin Belirleyicileri beş tema altında toplanmıştır. Bu temalar:

1. Toplumun sağlık gereksinimlerine odaklanma
2. Sağlık hizmet sunumu
3. Kurumsal yapı ve yönetim
4. Tıp eğitimi programları ve yürütülmesi
5. Sosyal güvenilirlik/hesap verebilirliğin geliştirilmesi ve değerlendirilmesi

Üç tur sonunda beş tema altında uzlaşısı ile geliştirilen 63 sosyal güvenilir tıp fakültesi belirleyicisi tanımlanmıştır.

2. Aşama: Birinci aşamada uzman görüşleri ile geliştirilen belirleyiciler temelinde “sosyal güvenilir tıp fakültesi belirleyicileri” ulusal belgesi oluşturulmuştur.

8 Mart 2019 tarihinde gerçekleştirilen “Türkiye’deki Tıp Fakültelerinin Sosyal Güvenirlik (hesap verebilirlik) Belirleyicilerinin Geliştirilmesi Çalıştayı”nda ilgili tarafların katılımı ile birinci aşamada tanımlanan belirleyiciler gözden geçirilmiştir. Çalıştaya Türkiye Yüksek Öğretim Kurulu, Tıp Dekanları Konseyi, Tıp Fakülteleri, ilgili uzmanlık dernekleri, Türk Tabipler Birliği, diğer sağlık meslek örgütleri, birinci basamak hekimleri olmak üzere 39 kurumdan toplam 68 katılımcı (Ek 2) katılmıştır. Çalıştay çalışma gruplarının önerileri doğrultusunda beş tema altında toplam 54 önermeden oluşan “Türkiye sosyal güvenilir tıp fakültesi belirleyicileri” ulusal belgesi oluşturulmuştur.

8

Türkiye Sosyal Güvenilir (Hesap Verebilir) Tıp Fakóltesi Belirleyicileri

tepdad

Tıp Eğitimi Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği

Tıp fakülteleri, bulunduğu bölge öncelikli olmak üzere tüm toplumun nüfus yapısı, sosyal, kültürel ve çevresel özellikleri bağlamında sağlık gereksinimlerini karşılayacak hekimler yetiştirme sorumluluğu taşır.

Tıp fakülteleri;

1. Mezunlarının gelecekte hizmet verecekleri toplumun tanınması,
2. Sağlığı etkileyen sosyal, ekonomik ve kültürel belirleyicilerin ortaya konması,
3. Sağlık hizmeti sunulan kurumlar ve işleyişlerinin tanımlanması,
4. Sağlık çalışanlarının görev ve sorumluluklarının belirlenmesi ve
5. Ülkenin sağlık örgütlenmesi ve politikalarının geliştirilmesi konusunda önemli bir taraftır.

Bu nedenle eğitim, araştırma ve hizmet etkinliklerini toplumun sağlık öncelikleri doğrultusunda yönlendirir. Bu amaçla toplumun şimdiki ve gelecekteki sağlık sorunları ve gereksinimlerini belirlemeyi hedefleyen araştırmalara katkı sunar. Elde edilen bulgular ışığında, bölgedeki ve ülkedeki tüm sağlık kurum ve kuruluşlarıyla iletişim ve etkileşim kurarak işbirliği olanakları yaratır ve toplumun sağlık sorunlarına yönelik çözümler geliştirilmesine katkıda bulunur. Tıp fakültelerinin katkısı, sağlık ve tıp eğitimi ile ilgili aşağıdaki temel alanlardadır:

- Ülkenin sağlık ve insan kaynakları gereksinimlerinin doğru bir şekilde öngörülmesi,
- Sorumluluğunda olan sağlık hizmetinin etkin ve zamanında sunulması,
- Mezunların sağlık insan gücü alanında doğru şekilde yer almalarının sağlanması,
- Sağlığın korunması ve geliştirilmesine yönelik düzenlemeler konusunda toplumun aydınlatılması

Sosyal ve toplumsal yükümlülüklerini yerine getiren tıp fakülteleri, eğitim, araştırma ve hizmet uygulamalarını toplumun öncelikli sağlık sorunları doğrultusunda yönlendirebilen ve “sosyal güvenilirlik” (hesap verebilirlik) kavramını benimseyen tıp fakülteleri olarak tanımlanmaktadır. Sosyal güvenilir tıp fakülteleri sağlık çalışanları, sağlık kurumları, sağlık sigortası sağlayan kurumlar, politika yapıcılar ve sivil toplum kuruluşları gibi temel bileşenlerle işbirliği yaparak toplumun esenliğini sağlamak üzere toplumsal düzeydeki sorumluluk ve yükümlülüklerini üstlenir. Bu bağlamda toplumsal denetim ve değerlendirmeye açık olur. Toplumun mevcut ve gelecekteki sağlık sorunlarını ve gereksinimlerini tanımlayarak, geleceğin sağlık çalışanlarını eğiterek, araştırma gündemi geliştirerek ve sağlık belirleyicileri üzerinde de çalışma kapasitesine sahip nitelikli mezunlarla verimli ve etkili sağlık hizmetleri sunarak sağlık sisteminin gelişimine katkıda bulunmayı hedefler.

TOPLUMUN SAĞLIK GEREKSİNİMLERİNE ODAKLANMA İLE İLGİLİ ÖNERMELER

- 1.1 Tıp fakülteleri hizmet verdiği bölge ve ülke düzeyinde toplumu tanımalı ve çevre, demografik, sosyal ve kültürel yapısındaki değişimleri izlemelidir.
- 1.2 Tıp fakülteleri toplumun öncelikli sağlık sorunlarını ve gereksinimlerini belirlemeye yönelik bölgesel, ulusal ve uluslararası ölçekte araştırmalar yapılmasına olanak sağlamalıdır.
- 1.3 Tıp fakülteleri hizmet ettiği toplumda belirlediği sağlık sorunlarının çözümü için ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yapmalıdır.
- 1.4 Tıp fakülteleri toplumun sağlık göstergelerini izleyerek gelecekteki sağlık sorunlarına yönelik öngörü oluşturmaktadır.
- 1.5 Tıp fakülteleri hastalıkların önlenmesi ve tedavisinin yanı sıra sağlığı etkileyen tüm durumlar, özellikle sağlığın sosyal belirleyicileri ile ilgili sağlık politikaları oluşturulmasına katkı sağlamalı ve bu konuda önderlik yapmalıdır.
- 1.6 Tıp fakülteleri sağlık ve sağlığı etkileyen etmenler konusunda toplumu bilgilendirmelidir.

Sağlık hizmetleri bireyin ve toplumun sağlığını korumak ve geliştirmek, hastaların tedavilerini yapmak, tam olarak iyileşmeyip sakat kalanların başkalarına bağımlı olmadan yaşayabilmelerini sağlamak ve toplumun sağlık düzeylerini yükseltmek için yapılan planlı çalışmaların tümüdür.

Tıp fakülteleri sundukları sağlık hizmetleri ile bireylerin bedenlen, ruhen ve sosyal bakımdan tam bir iyilik içinde olmaları ve bunu sürdürmelerine katkıda bulunmayı ve toplumun “iyilik ve sağlık” durumunu en üst düzeye çıkarmayı hedefler.

Bu nedenle, tıp fakülteleri sağlık hizmetinin her aşamasında (koruyucu, tedavi edici, rehabilite edici ve sağlığı geliştirici) sorumluklarını yerine getirmeli; sağlık hizmetlerini “yüksek nitelik”, “eşitlik”, “etkinlik”, “hakkaniyet” gibi ilke ve değerleri temel alarak planlamalı ve sunmalıdır.

Sağlık hizmetlerinde “yüksek nitelik”, hizmetlerin hem bilimsel norm ve standartlara, hem de bireyin gereksinimlerine uygun olarak verilmesidir.

“Eşitlik ilkesi”, sağlık hakkı ve sağlık hizmeti sunumu açısından bireyler arasında fark gözetilmemesidir.

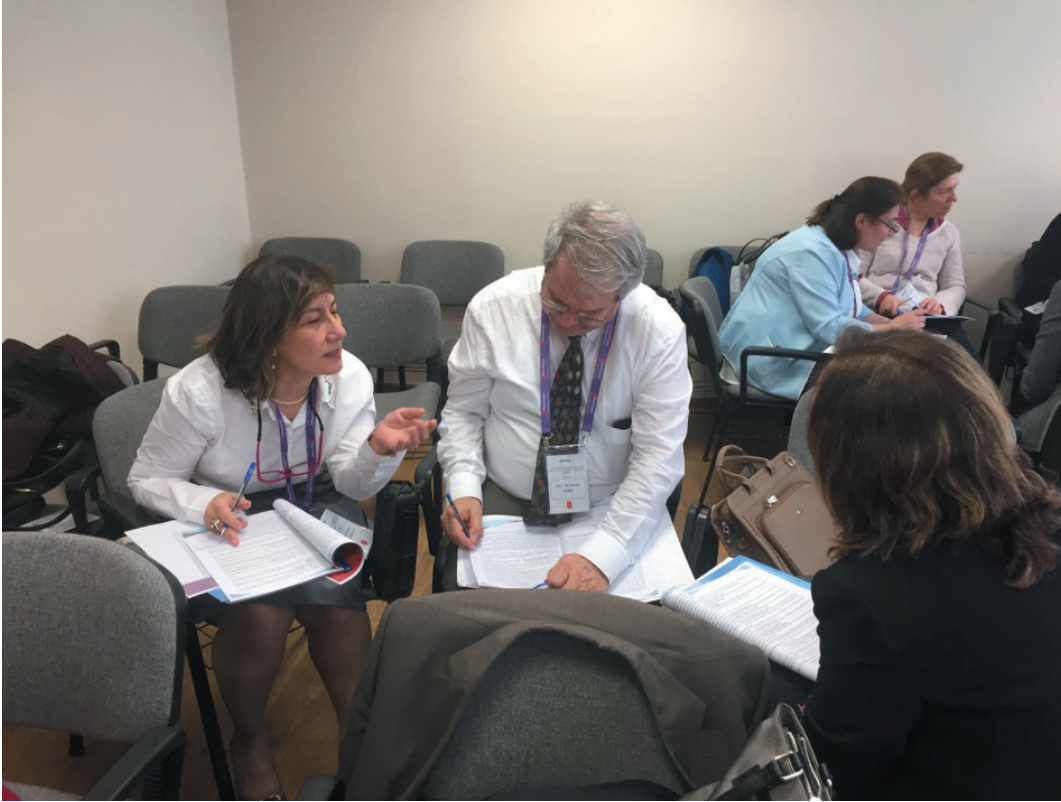
“Hakkaniyet ilkesi”, sağlık hizmetlerine erişilebilirlik ve nitelikli hizmet sunulmasında, sosyal ayrıcalıkların değil, bireylerin gereksinimlerinin belirleyici olmasıdır.

“Etkinlik ilkesi”, insan sağlığı için en etkili olanın aranması ve mevcut kaynakların optimal şekilde kullanılmasının güvenceye alınmasıdır.

Sağlık hizmetleri, özellikle günümüz koşullarında, sadece tek bir sağlık profesyoneli tarafından verilemeyecek ölçüde karmaşılaşmıştır. Etkili bir ekip çalışması sağlık hizmetleri sunumunun temelini oluşturmaktadır. Sağlık hizmeti ve alanı ile ilgili meslek türleri giderek artmaktadır. Sağlık hizmetinin, bilgi, beceri, yetki ve sorumlulukları yönünden birbirini tamamlayarak, aynı amaç için birlikte çalışan benzer ya da farklı meslek üyelerinin oluşturduğu ekipler tarafından verilmesi gerekir.

Sağlık hizmetinin yeterli düzeyde sunulması bireylerin ve toplumun sağlık düzeyini yükseltecektir.

- 2.1 Tıp fakülteleri eğitim araştırma ve hizmet sunumunu dengeli olarak sürdürmelidir.
- 2.2 Tıp fakülteleri eğitim odaklı sağlık hizmeti sunumunda yenilikçi (innovatif) olmalı ve bununla ilgili araştırmalar yaparak sonuçlarını eğitim programlarına yansıtmalıdır.
- 2.3 Tıp fakülteleri sağlık hizmetlerini eşitlik* ve hakkaniyet** içinde sunmalıdır.
* Eşitlik: Bir toplumda sağlık hakkı ve sağlık hizmeti sunumu açısından bireyler arasında farklılık olmaması
**Hakkaniyet: Hak ve adalete uygunluk, sağlık hizmetlerinin eşitlik ve gereksinimler dikkate alınarak sunulması
- 2.4 Tıp fakülteleri, eğitim, araştırma ve hizmet işlevlerini, birinci, ikinci ve üçüncü basamak sağlık hizmetlerini kapsayacak şekilde ve interdisipliner olarak yürütmelidir.
- 2.5 Tıp eğitimi verilen sağlık kurumlarında sağlık hizmeti kapsamlı, nitelikli, kanıta dayalı, maliyet etkin, hasta odaklı ve hizmet verilen toplumun gereksinimleri doğrultusunda sunulmalıdır.
- 2.6 Tıp fakülteleri, toplumun sağlık gereksinimlerinin karşılanmasında, öğrencilerinin uzmanlık öğrencileri ve öğretim üyeleri ile bir ekip içinde ve yetkinlikleri kapsamında aktif rol almasını sağlamalıdır.
- 2.7 Tıp fakülteleri eğitim odaklı sağlık hizmeti sunumunda hasta güvenliğini sağlayacak önlemler almalıdır.
- 2.8 Tıp fakülteleri sunduğu sağlık hizmetleriyle toplumun sağlık sorun ve gereksinimlerini karşılayabilme durumunu, sağlık göstergelerini izleyerek analiz etmelidir.

TEMA 3: KURUMSAL YAPI VE YÖNETİM

Sosyal yükümlülüklerini karşılayan “sosyal güvenilir “ tıp fakültelerinde öncelikle toplumsal düzeyde hesap verebilirlik yaklaşımını destekleyen bir kurum kültürü oluşturulmalıdır.

Tıp fakülteleri,

1. Yönetim süreçlerinde şeffaf, sistematik ve denetlenebilir mekanizmalar kullanmalı,
2. Eğitim, araştırma ve hizmet yoluyla toplumun sağlık sorunlarına yanıt verebilme kapasitesini sürekli izlemeli ve geliştirmeli ve
3. Bu hedeflere odaklanan kurumsal yapılar oluşturmalıdır.

Tıp fakülteleri kurumsal amaç ve hedeflerini iç ve dış paydaşların katılımı ile belirlemeli ve şeffaflıkla paylaşmalıdır. Hizmet, araştırma ve eğitimlerini planlama, uygulama ve değerlendirme çalışmalarını kanun yapıcılar, hizmet sunucular ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği kurarak ve ortaklık yaparak gerçekleştirmelidir. Tıp fakülteleri sağlığın savunuculuğunu yapmalı, paydaş katılımlı sosyal sorumluluk proje/çalışmaları, toplumu sağlık açısından bilgilendirme ve eğitim çalışmalarında liderlik yapmalıdır.

KURUMSAL YAPI VE YÖNETİM İLE İLGİLİ ÖNERMELER

16

- 3.1 Tıp fakültelerinin yönetimi; eğitim, araştırma ve hizmet sunumu süreçlerinde şeffaf, denetlenebilir ve hesap verebilir olmalıdır.
- 3.2 Tıp fakülteleri kurumsal amaç ve hedeflerini iç ve dış paydaşların katılımı ile belirlemeli ve şeffaflıkla paylaşmalıdır.
- 3.3 Tıp fakültelerinin kurumsal amaç ve hedefleri toplumun sağlığını geliştirmeyi ve korumayı içermelidir.
- 3.4 Tıp fakülteleri toplumun sağlık gereksinimlerini önceleyen ve sağlığı geliştirme ve koruma odaklı bir kurum kültürü oluşturmalıdır.
- 3.5 Tıp fakülteleri, sosyal güvenilirlik / hesap verebilirlik çalışmalarını planlayacak ve yürütecek kurumsal yapılar oluşturmalıdır.
- 3.6 Tıp fakülteleri kırılgan/incinebilir grupları önceleyerek sağlık hizmeti sunumu ve kaynakları için savunuculuk yapmalıdır.
- 3.7 Tıp fakülteleri toplumun sağlık sorunlarına yanıt verebilme kapasitesini geliştirmeye yönelik paydaş katılımlı sosyal sorumluluk çalışmalarına katkı sunmalıdır.
- 3.8 Tıp fakülteleri hizmet, araştırma ve eğitim çalışmalarında kanun yapıcılar, hizmet sunucular ve sivil toplum kuruluşları ile yapıcı bir etkileşim ve işbirliği içinde olmalıdır.
- 3.9 Tıp fakülteleri sağlık çalışanlarının rollerinin ilgili paydaşların katılımı ile açık ve anlaşılır olarak tanımlanmasına katkı sağlamalıdır.

TEMA 4: TIP EĞİTİMİ PROGRAMLARI VE YÜRÜTÜLMESİ

Sosyal güvenilir/ hesap verebilir bir tıp fakültesi, eğitim programını toplumun mevcut ve gelecekteki sağlık gereksinimlerini karşılayacak şekilde düzenler. Eğitim programı, mezunlar için amaçlanan yetkinlikleri (yetkinlik/amaç ve hedefleri), bu yetkinliklere ulaşmayı sağlayacak kapsamı (içeriği), ulaştıracak etkinlikleri yönlendiren yol, yöntem ve araçları (öğretim strateji ve yöntemlerini) ve ulaşıp ulaşılmadığını değerlendirecek sınav durumlarını (ölçme ve değerlendirme) içeren bir bütündür.

Sosyal güvenilir bir tıp fakültesinin eğitim programı toplumun sağlık sorunlarını araştıran, izleyen, çözümüne katkı sunan, sağlık politikaları üretilmesine katkıda bulunan ve sağlık hakkı savunucusu olan, mesleki değer ve sorumluluklar ile yaşam boyu öğrenme ve öğretme becerilerine sahip mezunlar yetiştirilmesini hedeflemelidir. Eğitim programının kapsamı, toplumun öncelikli sağlık sorunlarını, sağlık sorunlarının altında yatan toplumsal, sosyal, ekonomik ve çevresel nedenleri bütünsel olarak kapsamlı ve mezunlarına toplum sağlığı konularında araştırma yapabilme olanağı sağlayabilecek şekilde tasarlanmalıdır. Eğitim programının yöntem ve stratejileri, sosyal güvenilirliği multidisipliner bir yaklaşımla ele alan çıktıya dayalı eğitim, probleme dayalı öğrenme, aktif öğrenme, iş başında eğitim, topluma dayalı ve toplum içinde eğitim, meslekler arası öğrenme gibi yaklaşımlarla programı uygun şekilde tasarlayarak hekimlerin toplumdaki rol ve sorumluluklarını yerine getirmesi için gereken yetkinliklerin kazandırılmasını sağlamalıdır. Tıp fakülteleri eğitim programın hedeflerine ulaşıp ulaşmadığını sürekliliği sağlanan, iç ve dış değerlendirme, akreditasyon süreçlerinin dahil edildiği bir program değerlendirme sistemi kullanılarak değerlendirmelidir.

TIP EĞİTİMİ PROGRAMLARI VE YÜRÜTÜLMESİ İLE İLGİLİ ÖNERMELER

Eğitim programı amaç ve hedefleri

- 4.1.1** Tıp fakültelerinin eğitim programları, öğrencilerin sağlık hizmet sunumunda hekim olarak üstlenecekleri rol* ve sorumlulukların gerektirdiği yetkinlikleri kazandırmayı hedeflemelidir.
** profesyonel, iletişimci, ekip üyesi, sağlık savunucusu, bilim insanı, lider ve yönetici*
- 4.1.2** Tıp fakülteleri toplumun sağlık sorunlarını ve sağlığı etkileyen faktörleri belirleyen, araştıran, izleyen ve çözümüne katkı sunma yeterliğine ve duyarlılığına sahip hekimler yetiştirmeyi hedeflemelidir.
- 4.1.3** Tıp fakülteleri yaşam boyu öğrenme becerilerine ve kendini sürekli geliştirme duyarlılığına sahip hekimler yetiştirmeyi hedeflemelidir.
- 4.1.4** Tıp fakülteleri, eğitim programlarını öğrencilere mesleki değerler ve profesyonelizmi kazandıracak şekilde planlamalıdır.
- 4.1.5** Tıp fakültelerinin eğitim programı amaç ve hedefleri, toplumun sağlık sorunlarına yönelik araştırma hedeflerini kapsamalıdır.

4.2 İçerik

- 4.2.1 Tıp fakülteleri eğitim programlarında sağlığın korunması ve geliştirilmesini öncelemeli, sağlık sorunlarının altında yatan toplumsal, sosyal, ekonomik ve çevresel belirleyicileri bütünsel olarak ele almalıdır.
- 4.2.2 Tıp fakülteleri eğitim programlarının içeriğini sağlık sorunlarına disiplinlerarası yaklaşma becerisi kazandıracak şekilde oluşturmmalıdır.
- 4.2.3 Tıp fakülteleri eğitim programlarını toplumun kültürel niteliklerini, bölgesel, ulusal ve küresel öncelikli sağlık sorunlarını kapsayacak şekilde düzenlemeli ve belirli aralıklarla Ulusal Çekirdek Eğitim Programı, diğer bilimsel çalışma ve raporları kullanarak, iç ve dış paydaş katılımıyla güncellemelidir.
- 4.2.4 Tıp fakülteleri eğitim programlarına sağlık ile ilişkili politika, ekonomi, hukuk, sosyoloji, felsefe ve iletişim alanlarını dahil ederek, tıbbın sosyal ve insani boyutları ile ele alınmasını sağlamalıdır.
- 4.2.5 Tıp fakültelerinin tüm öğrencileri eğitim programları içinde toplum sağlığı konularında araştırma yapabilmelidir.

4.3 Eğitim Yöntem ve Stratejileri

- 4.3.1 Tıp fakülteleri eğitim programlarını çıktıya* dayalı eğitim yaklaşımı ile tasarlanmalıdır.
*Öğrencilerin mezuniyet aşamasında sergileyebilmeleri gereken yeterlik ve yetkinlikler
- 4.3.2 Tıp fakülteleri eğitim programlarında program modelleri ile uyumlu olarak öğrenen merkezli yaklaşımlara yer vermelidir.
- 4.3.3 Tıp fakülteleri, öğrencilerine mesleklerarası öğrenme* fırsatları sunmalıdır.
*Öğrenenin işbirliğini ve hizmetin niteliğini geliştirmek için iki veya daha fazla meslek grubuyla birlikte, birbirlerinden ve birbirleri hakkında öğrenmesidir.
- 4.3.4 Tıp fakülteleri eğitim programlarında toplum içinde eğitim uygulamalarına yer vermektedir.
- 4.3.5 Tıp fakülteleri, eğitim programlarında toplum sağlığını geliştirmeye odaklanan öğrenen merkezli etkinlikler (öğrenci kongresi, öğrenci sunumları gibi) gerçekleştirmektedir.
- 4.3.6 Tıp fakülteleri eğitim programlarında disiplinlerarası ve mesleklerarası yaklaşımla dış paydaşların eğitime katkı ve katılabilirliğini göz önüne almalıdır (Hasta Hakları Derneği vb).

4.4 Program Değerlendirme

- 4.4.1 Tıp fakülteleri programlarını, özerk ve sürekliliği sağlanan bir program değerlendirme sistemi oluşturarak değerlendirmelidir.
- 4.4.2 Tıp fakülteleri mezunlarının toplumun öncelikli sağlık sorunlarına ve gereksinimlerine yanıt verebilme durumunu izlemeli ve sağlık sistemine yaptıkları katkıyı değerlendirmelidir.
- 4.4.3 Tıp fakülteleri eğitim programlarında sosyal güvenilirlik kapsamında yapılan değişikliklerin etkinliğini değerlendirmelidir.
- 4.4.4 Tıp fakülteleri toplumsal yükümlülükler doğrultusunda programlarının süreç, kazanım ve etki değerlendirmesini yapmalıdır.

4.5 Öğrenci ve eğiticiler

- 4.5.1 Tıp fakülteleri eğitim verebilecekleri öğrenci sayılarını altyapı, insan gücü ve olanaklarını göz önünde bulundurarak belirlemelidir.
- 4.5.2 Tıp fakülteleri eğitim programını etkin olarak uygulayabileceği sayıda nitelikli öğretim üyesine sahip olmalıdır.
- 4.5.3 Tıp fakülteleri mezunlarına ve öğretim üyelerine yönelik sürekli mesleki gelişim etkinlikleri düzenlemelidir.

TEMA 5: SOSYAL GÜVENİRLİK / HESAP VEREBİLİRLİĞİN GELİŞTİRİLMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Tıp fakültelerinde sosyal yükümlüklerinin tanınması ve karşılanması, toplumsal olarak sosyal güvenirliliğin/hesap verebilirliğin geliştirilmesi ve değerlendirilmesi temel hedeflerden biridir. Bu hedefin gözetilmesi ve hayata geçirilmesi, tıp fakültesinin topluma karşı öncelikli sorumluluklarından biri olarak kabul edilmelidir.

Kurumsal değişim ve gelişim için güçlü bir araç olan akreditasyon standart ve süreçleri, tıp fakültelerinin eğitim programı niteliklerini etkin bir şekilde değerlendiren ilkeleri tanımlar. Akreditasyon sürecinde tıp fakülteleri eğitim, araştırma ve hizmet sunumu üzerinden tanımlanmış standartlara göre periyodik bir iç nitelik değerlendirme (öz-değerlendirme) ve geliştirme süreci kullanır. Akreditasyon için bir işleyişin olması, tıp fakültelerinin belirli standartlara ve süreçlere uyma çabasını gösterir. İç değerlendirme, düzenli aralıklarla yapılan ve gelişime yönelik önerilerin sunulduğu dış değerlendirme ile desteklenir.

Tıp fakülteleri, akreditasyon standartlarına yönelik performansını yansıtan niteliksel ve niceliksel ölçütleri kullanarak sosyal güvenirliliğini de sistematik ve periyodik olarak değerlendirmelidir. Bu standartlara uyum, tıp fakültesinin vazgeçilmez sosyal yükümlülüğüdür. Bu amaçla tıp fakülteleri, sağlıkla ilgili kurum ve kuruluşlarla iletişim ve işbirliği kurarak toplumun mevcut ve gelecekteki sağlık sorunları ve gereksinimlerine yönelik eğitim programı hazırlamalıdır. Bölgedeki sağlık kuruluşları ve yöneticileri ile yapılan işbirliği çerçevesinde topluma dayalı bir program yürütülmesi önemlidir. Eğitim programının toplumsal gereksinim ve önceliklerle karşılaştırmalı olarak değerlendirilebilmesi için hedef ve ölçütler belirlemelidir. Sosyal güvenirlilik ile ilgili değerlendirme sürecinde öz-değerlendirme yanı sıra diğer tıp fakülteleri, öğrenciler ve hastaların değerlendirmelerinden yararlanmalıdır.

- 5.1** Tıp fakülteleri, toplumun sağlık sorunları ve gereksinimlerine yanıt verme kapasitesini geliştirmek için fakültenin bulunduğu bölgede toplumu temsil eden yapılarla* işbirliği yapmalı, görüş ve önerilerini değerlendirmelidir.
- *sağlık kuruluşları, belediyeler, ilgili diğer kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları ve hekim meslek örgütleri gibi*
- 5.2** Tıp fakülteleri sosyal güvenilirlik ile ilgili ilkelerini tanımlamalı, toplumla paylaşmalı ve bu süreçlerde toplumun katkısını ve desteğini sağlamalıdır.
- 5.3** Tıp fakülteleri, topluma dayalı/yönelik çalışmaları yürütebilmek için sağlık yöneticileri ve karar vericiler ile ortak protokoller oluşturmalıdır.
- 5.4.** Tıp fakülteleri stratejik planlarında eğitim, araştırma ve hizmete yönelik hedef ve ölçütlerini toplumsal gereksinim ve önceliklerini göz önüne alarak belirlemelidir.
- 5.5** Tıp fakülteleri, sürekli gelişim ve kalite süreçlerini izleyen ve değerlendiren kurumsal bir yapı oluşturmalıdır.
- 5.6** Tıp fakülteleri, eğitim programlarının topluma dayalı ve toplumun ihtiyaçlarına yönelik olma durumunu değerlendirmede mezunlarının ve diğer paydaşların görüşlerini almalıdır.
- 5.7** Tıp fakülteleri, toplumun sağlık gereksinimleri ve sorunlarına yanıt verme kapasitesini değerlendirmek için akreditasyon süreçlerini kullanmalıdır.
- 5.8** Tıp fakülteleri sosyal güvenilirlik ile ilgili değerlendirme sürecinde çok yönlü değerlendirmelerden** yararlanmalıdır.
- ** öz-değerlendirme, akran-değerlendirme, hasta-değerlendirmeleri ve öğrenci değerlendirmeleri gibi*

KAYNAKLAR

1. Boelen, C. Coordinating medical education and health care systems: the power of the social accountability approach. Med Educ. 2018 Jan; 52(1):96-102. doi: 10.1111/medu.13394. Epub 2017 Sep 7.
2. Greer PJ Jr, Brown DR, Brewster LG, Lage OG, Esposito KF, Whisenant EB, Anderson FW, Castellanos NK, Stefano TA, Rock JA. Socially Accountable Medical Education: An Innovative Approach at Florida International University Herbert Wertheim College of Medicine. Acad Med. 2018 Jan;93(1):60-65. doi: 10.1097/ACM.0000000000001811.
3. Boelen C, Pearson D, Kaufman A, Rourke J, Woollard R, Marsh DC & Gibbs T (2016) Producing a socially accountable medical school: AMEE Guide No. 109, Medical Teacher, 38:11, 1078-1091, DOI: 10.1080/0142159X.2016.1219029
4. Boelen C, Heck J. Defining and Measuring the Social Accountability of Medical Schools [Internet]. 1995 [cited 2018 November 24]. Available from: http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/59441/1/WHO_HRH_95.7.pdf?ua=1.
5. IFMSA-THEnet. Students toolkit social accountability in medical schools.<https://ifmsa.org/social-accountability/>

6. James R. Social Accountability: A Framework for Medical Schools to Improve the Health of the Populations They Serve. *Academic Medicine* August 2018; 93 (8): 1120–1124. DOI: 10.1097/ACM.0000000000002239
7. Salehmoghaddam AR, Mazloom SR, Sharafkhani M, Gholami H, Emami Zeydi A, Khorashadizadeh F, Emadzadeh A. Determinants of Social Accountability in Iranian Nursing and Midwifery Schools: A Delphi Study. *IJCBNM*. 2017;5(2):175-187.
8. Woollard R, Boelen C. Seeking impact of medical schools on health: meeting the challenges of social accountability. *Medical Education* 2012; 46: 21–27
9. Boelen C. Why should social accountability be a benchmark for excellence in medical education? *Educ Med*. 2016;17(3):101-105
10. Leinster S. Evaluation and assessment of social accountability in medical schools. *Med Teach*. 2011;33(8):673-6. doi: 10.3109/0142159X.2011.590253.
11. Şahin AE. Eğitim araştırmalarında delphi tekniği ve kullanımı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2001. 20(20): 215-220

Ek 1: Delphi Paneli Katılımcı Listesi

No	Katılımcı	Temsil Yeri	Görev	e-posta
1	Abdurrahim Fidan	TEPDAD*	Öğrenci Komisyonu üyesi	abdurrahim-fidan@hotmail.com
2	Prof. Dr. Aliye Mandiracıoğlu	HASUDER**		aliye.mandiracioglu@ege.edu.tr
3	Dr. Öğr. Üyesi Arzu Akalın	Yeditepe Üniversitesi	Tıp Eğitimi AD	arzuakalin@yahoo.com
4	Dr. Öğr. Üyesi Ayşen Melek Aytuğ Koşan	TEPDAD*		aysenay1@yahoo.com
5	Prof. Dr. Berrak Yegen	TEPDAD*		berrakyegen@gmail.com
6	Prof. Dr. Birgül Yelken	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	Dekan Yardımcısı	birgulby@yahoo.com
7	Prof. Dr. Burcu Tokuç	HASUDER**		burcutokuc@gmail.com
8	Doç. Dr. Bülent Erbil	Türk Tabipleri Birliği	Uzmanlık Dernekleri Eşgüdüm Kurulu	gantoerbil@yahoo.com
9	Prof. Dr. Cem Oktay	Akdeniz Üniversitesi	Dekan Yardımcısı	cemoktay@akdeniz.edu.tr
10	Prof. Dr. Cenk Sökmensüer	TEPDAD*		csokmens@hacettepe.edu.tr
11	Prof. Dr. Derya Akaydın Aldemir	Başkent Üniversitesi	Dekan Yardımcısı	aldemird@baskent.edu.tr
12	Prof. Dr. Devrim Dünder	Kocaeli Üniversitesi	Eğitim Komisyonu Başkanı	devrimdunder@hotmail.com
13	Prof. Dr. Emine Alp Meşe	Erciyes Üniversitesi	Dekan Yardımcısı	ealp@erciyes.edu.tr
14	Prof. Dr. Ertan Yılmaz	Türk Tabipleri Birliği	Uzmanlık Dernekleri Eşgüdüm Kurulu	eyilmaz58@yahoo.com.tr
15	Prof. Dr. Esra Saatçı	TAHUD***		esaatci@cu.edu.tr esra.saatci@gmail.com
16	Prof. Dr. Sedef Tunaoglu	TEPDAD*		fst@gazi.edu.tr
17	Prof. Dr. Gamze Çan	HASUDER**		gcanktu@yahoo.com
18	Dr. Öğr. Üyesi Giray Kolcu	Süleyman Demirel Üniversitesi	Tıp Eğitimi AD	giraykolcu@gmail.com
19	Doç. Dr. Güldal İzbirak	Yeditepe Üniversitesi	Dekan Yardımcısı	gizbirak@yeditepe.edu.tr
20	Prof. Dr. H. İbrahim Durak	TEPDAD*		halil.ibrahim.durak@ege.edu.tr
21	Prof. Dr. Hakan Abacıoğlu	TEPDAD*		hakan.abacioglu@ieu.edu.tr
22	Prof. Dr. Hamdi Nezih Dağdeviren	TAHUD***		
23	Prof. Dr. Hatice Şahin	Ege Üniversitesi	Tıp Eğitimi AD	hatice.sahin8@gmail.com
24	Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Başhan	Mersin Üniversitesi	Eğitim Koordinatörü	ibashan@yahoo.com

Ek 1: Delphi Paneli Katılımcı Listesi (Devamı)

No	Katılımcı	Temsil Yeri	Görev	e-posta
25	Dr. Öğr. Üyesi İpek Gönüllü	Ankara Üniversitesi	Tıp Eğitimi AD	zipgonullu@yahoo.com
26	Prof. Dr. İrfan Kaygusuz	Fırat Üniversitesi	Baş Koordinatör	kaygusuz_67@yahoo.com
27	Prof. Dr. İskender Gün	HASUDER**		iskendergun@yahoo.com
28	Prof. Dr. Kemal Bakır	TEPDAD*		kbakir@hotmail.com
29	Doç. Dr. Levent Altıntaş	TEPDAD*		leventaltintas@gmail.com
30	Doç. Dr. Levent Güngör	Ondokuzmayıs Üniversitesi	Dekan Yardımcısı	ligungor@omu.edu.tr
31	Dr. Öğr. Üyesi Mehtap Türkay	HASUDER**		mehtapturkay@gmail.com
32	Prof. Dr. Melih Elçin	Hacettepe Üniversitesi	Tıp Eğitimi AD	melihelcin48@gmail.com
33	Doç. Dr. Melike Şahiner	Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi	Tıp Eğitimi AD	melike.sahiner@acibadem.edu.tr
34	Prof. Dr. Melikşah Ertem	HASUDER**		mertem85@hotmail.com
35	Prof. Dr. Melis Naçar	Erciyes Üniversitesi	Tıp Eğitimi AD	mnacar@erciyes.edu.tr
36	Prof. Dr. Mustafa Melikoğlu	TEPDAD*		melikoglum@gmail.com
37	Prof. Dr. Muzaffer Eskiocak	HASUDER**		dreskiocak@hotmail.com
38	Prof. Dr. Nadi Bakırcı	Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi	Dekan Yardımcısı	nadiba@gmail.com
39	Prof. Dr. Neşe Kaklıkaya	Karadeniz Teknik Üniversitesi		nkkaya@yahoo.com
40	Doç. Dr. Orhan Odabaşı	Türk Tabipleri Birliği	Uzmanlık Dernekleri Eşgüdüm Kurulu	
41	Prof. Dr. Özen Kaçmaz Başoğlu	Ege Üniversitesi		ozenbasoglu@yahoo.com; ozen.basoglu@ege.edu.tr
42	Dr. Öğr. Üyesi Özlem Mıdık	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Tıp Eğitimi AD	dromidik@gmail.com
43	Öğr. Gör. Dr. Özlem Çoşkun	TEPDAD*		drozlemcoskun@gmail.com
44	Doç. Dr. Özlem Serpil Çakmakaya	İstanbul Üniversitesi		serpilc@istanbul.edu.tr
45	Prof. Dr. Pınar Okyay	HASUDER**		pinarokyay@hotmail.com
46	Prof. Dr. Sabri Kemahlı	Yeditepe Üniversitesi	Tıp Eğitimi AD	kemahlisabri@gmail.com
47	Prof. Dr. Selda Erensoy	TEPDAD*		selda.erensoy@ege.edu.tr
48	Doç. Dr. Selma Çetinkaya	Mersin Üniversitesi	Cumhuriyet Üniversitesi	drselmacetinkaya@hotmail.com

Ek 1: Delphi Paneli Katılımcı Listesi (Devamı)

No	Katılımcı	Temsil Yeri	Görev	e-posta
49	Dr. Öğr. Üyesi Sema Soysal	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Tıp Eğitimi AD	semasoysal@hotmail.com
50	Prof. Dr. Semra Özçelik	TEPDAD*		ozceliksemra@yahoo.com
51	Prof. Dr. Süleyman Sami İlker	Celal Bayar Üniversitesi		ssamiilker@gmail.com s.samiilker@mynet.com
52	Prof. Dr. Şaban Sarıkaya	TEPDAD*	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi	sabansarikaya@gmail.com
53	Doç. Dr. Şahika Pınar Akyer	Pamukkale Üniversitesi		spakyer@pau.edu.tr
54	Dr. Şehnaz Hatipoğlu	İzmir Konak 24 nolu MF Özsaruhan Aile Sağlığı Merkezi	Aile Sağlığı Merkezi hekimi	sehnaz63@yahoo.com
55	Prof. Dr. Şerefür Öztürk	Selçuk Üniversitesi	Dekan Yardımcısı	serefnur@yahoo.com
56	Prof. Dr. Şevkat B. Özvarış	HASUDER**		sevkatozvaris@gmail.com
57	Prof. Dr. Ufuk Mete	Çukurova Üniversitesi	Dekan Yardımcısı	umete@cu.edu.tr
58	Prof. Dr. Utku Şenol	TEPDAD*		utkusenol@akdeniz.edu.tr
59	Prof. Dr. Ümit Süleyman Şehirli	Marmara Üniversitesi		usehirli@marmara.edu.tr
60	Prof. Dr. Yeşim Şenol	Akdeniz Üniversitesi	Tıp Eğitimi AD	yysenol@gmail.com
61	Prof. Dr. Zeynep Ceren Karahan	TEPDAD*		zckarahan@gmail.com

Ek 2: Türkiye’deki Tıp Fakültelerinin Sosyal Güvenirlik (Hesap Verebilirlik) Belirleyicilerinin Geliştirilmesi Çalıştayı Katılımcı Listesi

No	Katılımcı	Temsil Yeri	Görev	e-posta
1	Prof. Dr. Sibel Aksu Yıldırım	Yüksek Öğretim Kurulu	Yüksek Öğretim Kalite Kurulu Başkan Yardımcısı	sibelaksuyildirim@yokak.gov.tr
2	Prof. Dr. Bülent Altun	Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi	Tıp Dekanlar Konseyi Başkanı	baltun@hacettepe.edu.tr
3	Prof. Dr. Sema Arıcı	Bezmialem Üniversitesi Tıp Fakültesi	Dekan	sarici64@gmail.com
4	Prof. Dr. Hakan Poyrazoğlu	Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi	Dekan	drpoyrazoglu@yahoo.com
5	Prof. Dr. Haldun Müderrisoğlu	Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi	Dekan	haldunm@baskent.edu.tr
6	Prof. Dr. İlhan Çetin	Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi	Dekan	ilhan.cetin@gmail.com
7	Prof. Dr. Ahmet Muzaffer Demir	Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi	Dekan	mdemir@trakya.edu.tr
8	Prof. Dr. Gülay Özbilim	Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi	Dekan	gulayozbilim@akdeniz.edu.tr
9	Prof. Dr. Gülfem Çelik	Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi	Dekan	gulfemcelik@gmail.com
10	Prof. Dr. Nahide Gökçora	KKTC Doğu Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi	Dekan	nahide.gokcora@emu.edu.tr
11	Prof. Dr. Ahmet Hakan Öztürk	Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi	Dekan	hakanozturk@mersin.edu.tr
12	Prof. Dr. Cemil Gurgun	Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi	Dekan	cemil.gurgun@ege.edu.tr
13	Prof. Dr. Reyhan Ersoy	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi	Dekan	reyhanersoy@yahoo.com
14	Prof. Dr. Ferit Çiçekçioğlu	Yozgat Bozok Üniversitesi Tıp Fakültesi	Dekan	drferitcicek@gmail.com
15	Prof. Dr. Vefik Arıca	Siirt Üniversitesi Tıp Fakültesi	Dekan	vefikarica@hotmail.com
16	Prof. Dr. Burak Ömür Çakır	Beykent Üniversitesi Tıp Fakültesi	Dekan	burakomurcakir@beykent.edu.tr
17	Prof. Dr. Hakan Gündüz	Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi	Dekan	drhakang@gmail.com

Ek 2: Türkiye’deki Tıp Fakültelerinin Sosyal Güvenirlik (Hesap Verebilirlik) Belirleyicilerinin Geliştirilmesi Çalıştayı Katılımcı Listesi (Devamı)

No	Katılımcı	Temsil Yeri	Görev	e-posta
18	Prof. Dr. Muzaffer Kırış	SBÜ Gülhane Tıp Fakültesi	Dekan	drkiris@hotmail.com
19	Prof. Dr. Zafer Utkan	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi	Dekan	zaferutkan@yahoo.com
20	Prof. Dr. Fikri İcli	Ufuk Üniversitesi Tıp Fakültesi	Dekan	icli@medicine.ankara.edu.tr
21	Prof. Dr. Kemal Baysal	Koç Üniversitesi Tıp Fakültesi	Dekan Yardımcısı	kbaysal@ku.edu.tr
22	Prof. Dr. Pergin Atilla	Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi	Dekan Yardımcısı	perginatilla@gmail.com
23	Doç. Dr. Güldal İzbirak	Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesi	Dekan Yardımcısı	gizbirak@yeditepe.edu.tr
24	Prof. Dr. Derya Akaydın Aldemir	Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi	Dekan Yardımcısı	aldemird@baskent.edu.tr
25	Doç. Dr. Sevil Özger İlhan	Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi	Dekan Yardımcısı	sevil.ilhan@gmail.com
26	Doç. Dr. Can Demirel	Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi	Dekan Yardımcısı	demirel@gantep.edu.tr
27	Prof. Dr. Neşe Kaklıkaya	Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi	Dekan Yardımcısı	nkaklikaya@ktu.edu.tr
28	Prof. Dr. Birgül Yelken	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi	Dekan Yardımcısı	birgulby@yahoo.com
29	Prof. Dr. Ümit Şehirli	Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi	Dekan Yardımcısı	usehirli@marmara.edu.tr
30	Prof. Dr. Hatice Şahin	Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi	Tıp Eğitimi AD	hatice.sahin@ege.edu.tr
31	Doç. Dr. Selma Çetinkaya	Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi	Tıp Eğitimi AD	drselmacetinkaya@hotmail.com
32	Dr. Öğr. Üyesi Giray Kolcu	Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi	Tıp Eğitimi AD	giraykolcuqqmail.com
33	Doç. Dr. Melike Şahiner	Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi Tıp Fakültesi	Tıp Eğitimi AD	melike.sahiner@acibadem.edu.tr
34	Dr. Öğr. Üyesi Süheyla Rahman	Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi	Tıp Eğitimi AD	rahmans35@hotmail.com
35	Dr. Öğr. Üyesi Özlem Mıdık	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi	Tıp Eğitimi AD	dromidik@gmail.com

Ek 2: Türkiye'deki Tıp Fakültelerinin Sosyal Güvenirlik (Hesap Verebilirlik) Belirleyicilerinin Geliştirilmesi Çalıştayı Katılımcı Listesi (Devamı)

No	Katılımcı	Temsil Yeri	Görev	e-posta
36	Dr. Öğr. Üyesi İpek Gönüllü	Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi	Tıp Eğitimi AD	zipgonullu@yahoo.com
37	Prof. Dr. İrem Budakoğlu	Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi	Tıp Eğitimi AD	isiliremb@gmail.com
38	Öğ. Gör. Dr. Özlem Coşkun	Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi	Tıp Eğitimi AD	drozlemcoskun@gmail.com
39	Dr. Öğr. Üyesi Burcu Küçük Biçer	Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi	Tıp Eğitimi AD	drburcubicer@gmail.com
40	Prof. Dr. Sabri Kemahlı	Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesi	Çocuk sağlığı ve Hastalıkları AD	kemahlisabri@gmail.com
41	Doç. Dr. David T. THOMAS	Maltepe Üniversitesi Tıp Fakültesi	Çocuk Cerrahisi AD	dthomas@maltepe.edu.tr
42	Prof. Dr. İlhan Yetkin	Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi	Endokrinoloji BD	iyetkin@gazi.edu.tr
43	Prof. Dr. Recep Akdur	Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi	Halk Sağlığı AD	recepakdur@gmail.com
44	Dr. Öğr. Üyesi Nermin Bölükbaşı	Okan Üniversitesi Tıp Fakültesi	Tıbbi Farmakoloji AD	nerminbolukbasi@yahoo.com
45	Prof. Dr. Selda Önderoğlu	Yakın Doğu Üniversitesi Tıp Fakültesi	Anatomi AD	selda.onderoglu@neu.edu.tr
46	Prof. Dr. İskender Sayek	TEPDAD	Başkan	isayek@gmail.com
47	Prof. Dr. Sevgi Turan	TEPDAD	TEPDAD üyesi Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi ve Bilişimi Anabilim Dalı	sevgigunalturan@gmail.com
48	Prof. Dr. Zeynep Baykan	TEPDAD	TEPDAD üyesi Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi Anabilim Dalı	zbaykan@erciyes.edu.tr
49	Doç. Dr. Hilal Batı	TEPDAD	TEPDAD üyesi Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi Anabilim Dalı	hilal.bati@ege.edu.tr
50	Doç. Dr. Meral Demirören	TEPDAD	TEPDAD üyesi Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi ve Bilişimi Anabilim Dalı	meraldemiroren@gmail.com
51	Prof. Dr. Mustafa Melikoğlu	TEPDAD	TEPDAD üyesi Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı	melikoglum@gmail.com

Ek 2: Türkiye’deki Tıp Fakültelerinin Sosyal Güvenirlik (Hesap Verebilirlik) Belirleyicilerinin Geliştirilmesi Çalıştayı Katılımcı Listesi (Devamı)

No	Katılımcı	Temsil Yeri	Görev	e-posta
52	Prof. Dr. Semra Özçelik	TEPDAD	TEPDAD üyesi Bezmialaem Üniver- sitesi Tıp Fakülte- si Tıp Eğitimi ve Bilişimi Anabilim Dalı	ozceliksemra@yahoo. com
53	Prof. Dr. Berrak Yeğen	TEPDAD	TEPDAD üyesi Marmara Üniversi- tesi Tıp Fakültesi Fizyoloji AD	byegen@marmara.edu.tr
54	Prof. Dr. Ceren Karahan	TEPDAD	TEPDAD üyesi Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji AD	cerenkarahan@hotmail. com
55	Prof. Dr. Şaban Sarıkaya	TEPDAD	TEPDAD üyesi Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji AD	sabansarikaya@gmail. com
56	Prof. Dr. Gamze Çan	Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER) TEPDAD	HASUDER üyesi TEPDAD üyesi Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD	gcanktu@yahoo.com
57	Prof. Dr. Muzaffer Eskiocak	HASUDER TEPDAD	HASUDER üyesi TEPDAD üyesi Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD	dreskiocak@hotmail.com
58	Prof. Dr. Dr. Sarp Üner	HASUDER	HASUDER üyesi Hacettepe Üniversitesi Halk Sağlığı Enstitüsü	sarpuner@gmail.com
59	Prof. Dr. Şevkat Bahar Özvarış	HASUDER	HASUDER üyesi Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD	sevkato@hacettepe.edu. tr
60	Prof. Dr. İskender Gün	HASUDER	HASUDER üyesi Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD	iskendergun@yahoo.com
61	Prof. Dr. Burcu Tokuç	HASUDER	HASUDER üyesi Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD	burcutokuc@gmail.com

Ek 2: Türkiye’deki Tıp Fakültelerinin Sosyal Güvenirlik (Hesap Verebilirlik) Belirleyicilerinin Geliştirilmesi Çalıştayı Katılımcı Listesi (Devamı)

No	Katılımcı	Temsil Yeri	Görev	e-posta
62	Prof. Dr. Pınar Okyay	HASUDER	HASUDER üyesi Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD	pinarokyay@hotmail.com
63	Av. Verda Ersoy	Türk Tabipler Birliği (TTB)	TTB Hukuk Bürosu	verdasagun@gmail.com
64	Dr. Öğr. Üyesi Gülten Koç	Türk Hemşireler Derneği	Türk Hemşireler Derneği üyesi Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi	gultenko@hacettepe.edu.tr
65	Dr. Öğr. Üyesi Nilüfer Demiral Yılmaz	Tıp Eğitimi Geliştirme Derneği	Başkan Yardımcısı Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi AD	nilufer.demiral@gmail.com
66	Prof. Dr. Melih Elçin	Türk Tıp Eğitimi Derneği	Başkan Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi ve Bilişimi AD	melcin@hacettepe.edu.tr
67	Dr. Varol Tunalı	Türk Tabipler Birliği (TTB)	TTB Pratisyen hekimler Kolu	varoltunali@gmail.com
68	Dr. Filiz Ünal	Türk Tabipler Birliği	TTB Aile Hekimleri Kolu	flzunal@gmail.com

tepdad

Tıp Eğitimi Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği

www.tepdad.org.tr

